

SzaZa ZapraSza Film – czyli duet Szamburski / Zakrocki oraz

ich interdyscyplinarne spotkania z obrazem ruchomym

Paweł Szamburski i Patryk Zakrocki to muzycy, improwizatorzy, animatorzy kultury, którzy od 1999 roku aktywnie działają na stołecznej scenie muzycznej skupionej wokół środowiska Lado Abc. Tworzą muzykę dla teatru, filmu, kina niemego, tańca współczesnego, animacji oraz słuchowisk. W 2009 roku duet zdobył wyróżnienie za muzykę na Międzynarodowym Festiwalu Teatralnym „Kontrapunkt” w Szczecinie oraz nagrodę główną za muzykę od Ministra Kultury i Teatru Narodowego w XV Ogólnopolskim Konkursie na Wystawienie Sztuki Współczesnej.

Dzięki wsparciu Miasta Stołecznego Warszawy - duet SzaZa zrealizował wiele niezwykłych projektów interdyscyplinarnych, które efektownie połączyły różne dziedziny sztuki z muzyką. Powstały między innymi spektakle taneczno-muzyczne - „Caffe Latte” we współpracy z Teatrem Dada von Bzdulow z Gdańska, „Zdarzenia” z Pracownią Fizyczną z Łodzi, słuchowiska z muzyką na żywo - „O niewiedzy w praktyce czyli rowerem do Portugalii” z reżyserem Piotrem Cieplakiem czy „King SzaZa” na podstawie bajek i opowiadań Marcina Gokiel, a także monodram „Wojna w Niebie” z Krzysztofem Globiszem i Barbarą Garstką na podstawie tekstu Josepha Chakina.

W interdyscyplinarnej pracy z filmem - muzycy stworzyli autorskie ścieżki dźwiękowe (wykonywane na żywo) do pierwszych filmów Romana Polańskiego, animacji Władysława Starewicza oraz eksperymentalnych filmów Stefana i Franciszki Themerson. W latach 2010 - 2012 artyści dzięki współpracy z Instytutami Kultury Polskiej w Nowym Jorku, Madrycie, Wiedniu, Paryżu, a także ze Studium Filmowym Semafor, Filmoteką Narodową oraz Instytutem Adama Mickiewicza – mogli zaprezentować swoje interdyscyplinarne projekty w Japonii, Chinach, Austrii, Francji, Hiszpanii, Ameryce Północnej, na Islandii, w Norwegii a nawet w Urugwaju. Szamburski / Zakrocki występowali w ramach wydarzeń kulturalnych towarzyszących przejściu przez Polskę prezydencji w Unii Europejskiej w Wiedniu. Pokazy filmowe z muzyką na żywo (min.: projekt „Polański / SzaZa” czy „Starewicz / SzaZa”) brały udział na prestiżowych festiwalach międzynarodowych takich jak International Animation and Comic Conference w Pekinie, Polish Jazz Days w Tokyo, Soco Festival w Montevideo, National Museum of Art Film Festival w Waszyngtonie, Festiwalu Kina Polskiego w Chicago, Seattle, Austin, Los Angeles, Paryżu, a także Insomnia Festival w Tromsø czy Unsound w Nowym Jorku.

OPISY PROJEKTÓW FILMOWYCH

Projekt SzaZaZe + filmy Themersonów z muzyką na żywo.

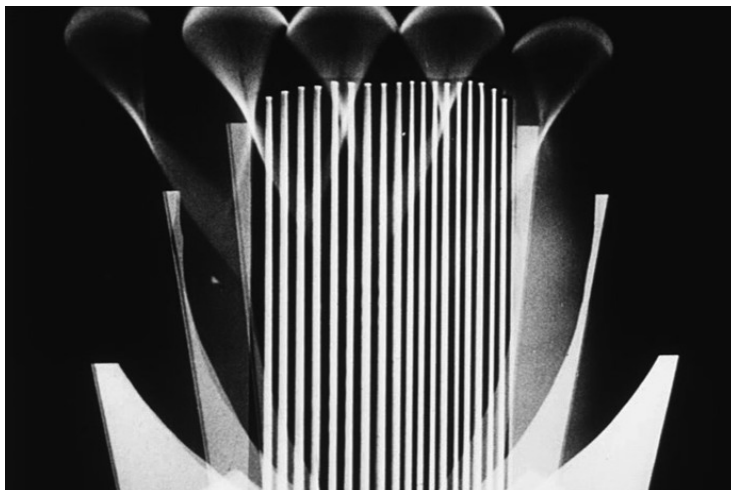

SzaZaZe – czyli Szamburski, Zakrocki, Zemler – muzycy w ramach interdyscyplinarnych spotkań artystycznych „SzaZa Zapra.Sza” - opracowali oryginalną ścieżkę dźwiękową do niezwykłych filmów Stefana i Franciszki Themerson. Dźwięki perkusji, klarnetów, madoliny, skrzypiec oraz mbiry w sugestywnych i wysmakowanych produkcjach tworzonych na żywo – uzupełniają, dopowiadają i aktywnie komentują dzieła filmowe.

Wieczór z zespołem SzaZaZe – podzielony jest na trzy części, w których prezentujemy miniaturę solową w wykonaniu Huberta Zemlera na perkusję i instrumenty perkusyjne, koncert tria Szamburski/Zakrocki/Zemler oraz pokaz filmów eksperymentalnych małżeństwa Themersonów z muzyką tria wykonywaną na żywo.

Stefan i Franciszka Themersonowie byli awangardowymi artystami. To im zawdzięczamy m.in. "Przygodę człowieka pocziwego" czy manifest wolności twórczej i intelektualnej niezależności. W latach 1930 -1937 Stefan Themerson wraz z żoną, Franciszką zrealizował, przy użyciu nowatorskich technik, pięć filmów awangardowych (m.in. *Aptekę* i *Przygodę człowieka pocziwego* - ten ostatni zachował się, w przeciwieństwie do pozostałych przedwojennych realizacji), które uważane są za kamień milowy w historii polskiego kina eksperymentalnego i awangardowego. Filmy te tworzone były głównie za pomocą oryginalnego urządzenia, umożliwiającego fotografowanie klatka po klatce przedmiotów umieszczanych na przezroczystej kalce. Themersonowie redagowali też czasopismo *f.a.*, poświęcone filmowi artystycznemu.

W latach 30. posługując się prostą aparaturą i zorganizowanym we własnym mieszkaniu zapleczem technicznym, nakręcili Themersonowie kilka filmów eksperymentalnych, które do dziś mają swoje miejsce w historii awangardowego kina europejskiego obok dokonań takich twórców, jak Hans Richter, Man Ray, Fernand Léger czy Luis Buñuel. Były to kolejno: 'Apteka', 'Europa', 'Drobiasz melodyjny', 'Zwarcie' oraz 'Przygoda człowieka poczciwego'. Dwa pierwsze, oparte na technice uruchomienia fotogramów, wyświetlane były wyłącznie na pokazach specjalnych, wywołując kontrowersyjne reakcje widzów i krytyki. Filmy te Themersonowie tworzyli za pomocą skonstruowanego przez siebie urządzenia pozwalającego na fotografowanie przedmiotów klatka po klatce. Metoda ta była rozwinięciem zabiegów stosowanych w fotogramach i pierwszych filmach surrealistycznych Mana Raya. Pomysł zrealizowanej w roku 1932 'Europy' narodził się pod wpływem lektury futurystycznego poematu Anatola Sterna, wydanego w roku 1929 w opracowaniu graficznym Mieczysława Szczuki i Teresy Żarnowerówny. Film ten miał być wizualnym ekwiwalentem przedstawionej w utworze Sterna katastroficznej wizji Europy zmierzającej ku własnej zagładzie. Do dziś zachowały się pojedyncze kadry, a także zrekonstruowany przez Piotra Zarębskiego film 'Europa II'. Podobnie rekonstrukcji, przez amerykańskiego artystę Bruce'a Czeczewskiego, doczekał się zaginiony film 'Apteka'. 'Drobiasz melodyjny' i 'Zwarcie' miały charakter reklamówek wyświetlanych jako dodatki podczas pokazów filmów fabularnych, a ich wysoki poziom artystyczny sprawił, że niektórzy krytycy poświęcali im w swoich wypowiedziach więcej uwagi aniżeli filmom właściwym. Do dziś filmy te są prezentowane na przeglądach kina awangardowego na całym świecie.

Prezentowana filmografia Themersonów obejmuje:

Przygoda Człowieka Poczciwego - humoreska, irracjonalna według własnego scenariusza, , czarno-biały, dźwiękowy, 35mm, 10 minut, Warszawa 1937

Calling Mr. Smith - film zamówiony przez Biuro Filmowe Ministerstwa Informacji i Dokumentacji _według własnego scenariusza z wykorzystaniem fotografii i filmów dokumentalnych, kolorowy, dźwiękowy, 35mm, 10 minut, Londyn 1943

The Eye & The Ear - film zamówiony przez Biuro Filmowe Ministerstwa Informacji i Dokumentacji
fotogramy w ruchu, czarno-biały, dźwiękowy, 35 mm, 10 minut, Londyn 1944 / 45

Starewicz / SzaZa

Projekt powstał dzięki współpracy duetu muzycznego SzaZa oraz Studia Filmowego Semafor z Łodzi. To połączenie niezwykle barwnej, wielowątkowej i plastycznej muzyki duetu Szamburski / Zakrocki - wykonywanej na żywo do pierwszych animacji poklatkowych i lalkowych autorstwa Władysława Starewicza z początku XX wieku. Projekt Starewicz / SzaZa w ramach „Semafor European-Asian Tour” występował na prestiżowych festiwalach min. w Japonii, Chinach, Francji, Hiszpanii i Szwajcarii. Spektakl – Pokaz – Koncert w którym spotykają się dwie niezwykle dynamiczne narracje – kino nieme (w tym przypadku pionierska animacja oraz film lalkowy) oraz spontaniczna, ściśle dialogująca z obrazem wypowiedź muzyczna i dźwiękowa.

Filmy prezentowane z muzyką na żywo:

1911 – Miest kinoopieratora – The Cameraman's Revenge – Zemsta kinooperatora.

1911 – Roźdiestwo obitateli liesa – The Insects' Christmas – Boże Narodzenie w lesie.

1915 – Lilija Belgii – The Lily of Belgium – Lilia Belgii.

1927 – La Cigale et la Fourmi – The Ant and the Grasshopper – Konik Polny i Mrówka.

Władysław Starewicz - ur. [8 sierpnia 1882](#) - pionier [animowanego filmu](#) lalkowego.

Wychowywał w Kownie. Jeszcze gdy był chłopcem, objawił się u niego talent plastyczny: uprawiał malarstwo, rysunek i fotografię, zyskał nawet popularność jako karykaturzysta. Jego główną pasją było jednak kolekcjonowanie i preparowanie owadów, co jest nie bez znaczenia dla jego kariery filmowej. Gdy bowiem miał 28 lat, w swojej małej domowej pracowni, Starewicz dokonał oryginalnego eksperymentu, do którego przeprowadzenia zainspirowali go właśnie jego "podopieczni". Chciał sfilmować walkę żuków jelonków o samicę, ale zamierały one w bezruchu, gdy włączał reflektory - toteż uspił je i sfilmował ich walkę: powstały filmik nie był już jednak dokumentem... "Rycerzy" ubrał w kostiumy, buty z cholewami, wyposażył w rapiery, zbudował stylizowaną dekorację. Konwencja, po którą sięgnął, jest niezmiernie ważna, jako reprezentatywna dla jego późniejszej drogi twórczej, ale jednak nie ważniejsza niż sam sposób sfilmowania. Starewicz podzielił "ruch" żuków na poszczególne fazy i wykonał zdjęcia klatka po klatce - a więc odkrył metodę poklatkową. Był to rok 1910. Przy realizacji filmów pomagała mu żona Anna i montażystka Maria Wodzińska (późniejsza kierowniczka działu montażu w wytwórni). 26 marca 1912 roku zaprezentował swój film o żukach jelonkach, owoc dwuletnich doświadczeń i poszukiwań. "Piękna Lukanida" to pierwszy w historii film lalkowy. Starewicz zapragnął niezależności twórczej. Nakręcił szereg filmów aktorskich: parodii obyczajowych i politycznych grotesek o wymowie antywojennej. W roku 1919 opuszcza Rosję i w Paryżu zakłada studio do realizacji filmów lalkowych. Powstające tu filmy były rozpowszechniane na całym świecie, nawet w Hollywood. Starewicz do dziś uważany jest wielkiego pioniera animacji poklatkowej i filmu lalkowego.

Polański / SzaZa

Na tle wszystkich dzieł Romana Polańskiego, filmy krótkometrażowe należą do najrzadziej prezentowanych. Tym czasem, w latach 1958 - 1962, jako student Łódzkiej Filmówki w okresie jej największej świetności, reżyser zrealizował całą serię krótkich filmów: od przekornych ćwiczeń warsztatowych, takich jak *Morderstwo* (1957) i *Uśmiech zębiczny* (1957), przez metaforyczne *Rozbijemy zabawę* (1957) i *Ssaki* (1962), aż do *Dwóch ludzi z szafą* (1958), który to film przyniósł Polańskiemu międzynarodowy rozgłos.

Etiudy noszą znamiona surrealistycznego i nierzadko mrocznego stylu, który reżyser ujawni w przyszłości; jego geniuszu narracyjnego oraz niestrudzonego poszukiwania prawdy o ludzkiej naturze – jakkolwiek okrutna i bezlitosna nie miałyby się okazać. Ten sam groteskowy i często niepokojący świat wczesnych filmów Polańskiego, w połączeniu z precyzyjną i pomysłową reżyserią są elementami, które można odnaleźć w jego późniejszych arcydziełach, takich jak *Dziecko Rosemary*, *Chinatown* czy *Pianista*.

Szamburski / Zakrocki – stworzyli niezwykle dynamiczną ścieżkę dźwiękową, która pozostaje w ścisłym dialogu z obrazem. Muzycy komentują, dopowiadają muzycznie treści niewypowiedziane przez reżysera, podejmują z nim swoistą rozmowę – ukazując niezwykle silny głos jaki muzyka i dźwięk może odegrać w filmie. Odnosząc się również do kompozycji Krzysztofa Komedy oraz oryginalnej muzyki użytej w etiudach – SzaZa wytwarza nowe i oryginalne pole narracji.

Filmy prezentowane z muzyką na żywo:

MORDERSTWO

Polska 1957 35 mm, 1 min 30 sek.

UŚMIECH ZĘBICZNY

Polska 1957 35 mm, 1 min 27 sek.

ROZBIJEMY ZABAWĘ

Polska 1957 35 mm, 7 min 38 sek.

DWAJ LUDZIE Z SZAFĄ

Polska 1958 35 mm, 15 min.

KIEDY SPADAJĄ ANIOŁY

Poland 1959 35 mm, 22 min.

LAMPA

Polska 1959 35 mm, 7 min 50 sek.

WARSZTATY

Warsztaty muzyczne z projektem SzaZa - Szamburski / Zakrocki.

Dwudniowe warsztaty muzyczne prowadzone przez duet SzaZa z Warszawy obejmować będą głównie zagadnienia z zakresu muzyki w kontekście interdyscyplinarnym.

Liczne doświadczenia zdobyte przez artystów na polu muzyki teatralnej, filmowej, tanecznej pozwolą odbiorcom warsztatów wejść w tajniki pracy kompozytorów oraz poznać zaplecze techniczne i metody kreacji "muzyki w kontekście".

W kontekście muzyki filmowej opiszą projekty powstałe we współpracy z Filmoteką Narodową, Łódzką Szkołą Filmową czy Studiem Animacji Semafor - min Polański/SzaZa, Starewicz/SzaZa oraz Themerson/SzaZaZe. Na zasadzie aktywnego udziału uczestników warsztatów artyści będą poruszać zagadnienia narracji w filmie, komentarza muzycznego, kontrapunktu i udźwiękowienia konkretnych scen. Odnosząc się do żywych przykładów - Szamburski i Zakrocki - pokażą różne możliwości i funkcje jakie muzyka może spełniać w obrazie, a także metody kompozycji. Wraz z uczestnikami warsztatów artyści będą na wiele sposobów interpretować sceny z filmów i udźwiękawiać je - nadając bądź to wydźwięk humorystyczny, poważny, dramatyczny lub ilustracyjny. Filmy prezentowane w ramach warsztatów sięgają ery kina niemego (Starewicz, Melieux), filmu eksperymentalnego (Themerson), pierwszej animacji poklatkowej (Władysław Starewicz), a także kina współczesnego (etiudy studenckie Romana Polańskiego).

W formie rozmowy oraz prezentacji muzycznej - Paweł Szamburski i Patryk Zakrocki - opiszą również swoje doświadczenia zdobyte podczas współpracy z takimi artystami, reżyserami, choreografami jak - Piotr Cieplak, Paweł Miśkiewicz, Leszek Bzdyl, Krzysztof Globisz, Marcin Gokieli, a także Pracownią Fizyczną z Łodzi, Teatrem Montownia.

Autorzy przedstawiają różne metody pracy w zależności od formy, dyscypliny sztuki i interakcji. Możliwe tematy to:

Muzyka a tekst w teatrze /
Muzyka a spektakl teatralny bez tekstu /
Muzyka w tańcu współczesnym /
Muzyka w kinie niemym /
Muzyka a sztuka performatywna /

Szamburski / Zakrocki poruszą z uczestnikami warsztatów również kwestię Improwizacji w muzyce i akcie twórczym. Jakiej są jej mocne i słabe strony, kiedy pomaga w pracy z innymi dyscyplinami sztuki. Jakiej są punkty wspólne muzyki oraz innych dziedzin pod względem - czasu tworzenia / swobody improwizacyjnej / aktu twórczego.

Muzycy opowiedzą kiedy współpraca z teatrem jest dla nich spełnieniem, a kiedy ograniczeniem i dlaczego.

Na końcu i w trakcie warsztatów artyści będą prezentować instrumenty, narzędzia techniczne ułatwiające szybką kompozycję na żywo, będą wprowadzać i uczyć uczestników warsztatów najprostszych i skutecznych metod kompozytorskich, improwizacji oraz zapraszać do wspólnej gry!